

башка факторлор жергиликтүү мамлекеттик администрациялар жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу жөнүндө мыйзамдарды өркүндөтүү боюнча Жумушчу топту түзүү жөнүндө КР Президентинин жарлыгына себепчи болду. Жумушчу топтун милдеттеринин бири – жергиликтүү мамлекеттик администрациялардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын ишин жүзөгө ашырууда так жана ачык жол-жоболорду, анын ичинде алардын өз ара аракеттенүүсүнүн бекем регламенттерин иштеп чыгуу. Ошол эле маалда өз ара аракеттенүүнүн бекем жана ачык регламенттери жергиликтүү мамлекеттик администрация менен ЖӨБ ортосундагы мамилелерде гана эмес, ошону менен бирге ЖӨБ органдары менен аткаруу бийлигинин башка органдары менен мамилелер чөйрөсүндө да зарыл. Ошол эле маалда регламенттер кадыресе бюрократиялык формалдуулук, кезектеги иштебеген жобонун бири болбошу керек. Бул регламенттер ЖӨБ органдары менен мамлекеттик органдарды бириктирген башкаруу процесстерине, анын ичинде комплекстүү пландоо жана отчеттуулук процесстерине да интеграцияланууга тийиш. Ошентип, ЖӨБ органдары менен мамлекеттин өз ара аракеттенүүсүнүн регламенти жөнүндө айтканда, өкмөттүн токтому менен бекитилген кандайдыр бир жөнгө салуучу акт гана жетишсиз. Мыйзамдарды өзгөртүү боюнча чараларды өзүнө камтыган мындан дагы олуттуу системалуу чаралар талап кылынчудай. Тармактык мыйзамдарга жана башкаруу системасы жөнүндө конституциялык мыйзамдарга интеграцияланган бул регламенттер оперативдүү башкаруунун алкагында ЖӨБ органдары менен мамлекеттик органдардын туруктуу, бекем жана эффективдүү өз ара аракеттенүүсүн камсыз кылышы керек.

Кызыкчылыктар балансына карата айта турган болсок, мында башка механизмдер иштеши керек. Кыргыз Республикасынын Өкмөтү ар бир ЖӨБ органы менен өз-өзүнчө сүйлөшүүлөрдү жүргүзүп, кызыкчылыктарын макулдаша албай турганын, ар бир ЖӨБ органы менен жекече өз ара аракеттенүү механизмдерин түзө албастыгын белгилей кетиш керек (борбор калааны кошпогондо). Мындан улам өз ара аракеттенүүлөрдүн формага салынган жана эффективдүү механизми зарыл. Жергиликтүү жамааттар менен жалпы улуттун бириктирилген кызыкчылыктарын макулдашып алуу керек. Макулдашуу так регламентке салынат деген шарт менен бул процессти ЖӨБ Союзу аркылуу уюштуруу натыйжалуу болмок.

Мамлекеттик башкаруунун теориясында жана практикасында өз ара аракеттенүүнү иш жүзүндө күчөтүү үчүн бир катар механизмдер колдонулат. Алардын пайдубалы Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында түптөлгөн, бирок өкмөттүн ченемдик укуктук актыларынын деңгээлинде техникалык жактан соңуна чейин иштелип чыккан эмес. Мындан улам аларды колдонуу азырынча мүмкүн болбой жатат. Бул механизмдерге төмөнкүлөр кирет:

1) бюджеттин долбоорун түзүү баскычында,

ошондой эле бюджетке өзгөртүүлөрдү киргизген учурда бюджетке байланыштуу жергиликтүү жамааттардын кызыкчылыктарын макулдашуу жана эске алуу процесси;

2) аймактардын өнүгүүсүн комплекстүү пландоо жөнүндө мыйзам аркылуу мейкиндиктик пландоону жана мамлекет менен ЖӨБдүн өз ара аракеттенүүсүн эске алуу менен аймактын өнүгүүсүн комплекстүү пландоо;

3) тармактардын өнүгүүсүн комплекстүү пландоо (билим берүү, айыл чарбасы ж.б.), мында тармактык маселелерди чечүүдө ЖӨБ органдарынын так ролун жана алардын министрликтер менен өз ара аракеттенүүсүнүн механизмдерин аныктоо;

4) функцияларды аткаруу жана кызмат көрсөтүү боюнча ыйгарым укуктарды өткөрүп берүү, бул үчүн зарыл ресурстар берилип, талаптагыдай мониторинг менен камсыздалышы керек.

Мыйзам чыгаруу процессинин алкагында жергиликтүү жамааттар башка топтор менен кызыкчылыктарды макулдашуусунун дагы формага салынган жана натыйжалуу механизмдерин түзүп, киргизген учурда КР Өкмөтү кандай артыкчылыктарга ээ болушу мүмкүн?

Артыкчылыктар: КР Өкмөтү ЖӨБ органдарына карата конституциялык мыйзамда бекитилген милдеттенмелерин аткарат. Жогоруда айтылгандай, мыйзамда Өкмөт аларга берилген функцияларды аткарууда ЖӨБ органдарын кантип көрсөтө турганы так жазылган эмес. ЖӨБ органдары башкарууда кетирген кемчиликтер Өкмөттүн ишине терс таасирин тийгизүүдө. Бирок системалуу чечимдер колдонулбайт, чаралар айрым ЖӨБ органдарынын жетекчилерин жазалоо менен чектелүүдө. Системалуу чаралар өзүнө чындап иштеген механизмдерди камтышы керек. Бул механизмдер мыйзамдарга интеграцияланып, башкарууда каталарга орун бербешти абзел.

Артыкчылык: аймактардын тең салмактуу өнүгүүсүнө тийгизген таасирине карата кабыл алынган чечимдердин сапатына кепилдик болот. Жогоруда айтылгандай, регионалдык өнүгүүгө карата тең салмактуу чечимдер Кыргыз Республикасынын туруктуу өнүгүүсү үчүн өтө зарыл болуп турат. ЖӨБ органдары менен макулдашылбаган чечимдер олуттуу коркунучтарды жаратууда.

Артыкчылык: жергиликтүү жамааттын (өлкө калкынын) КР Өкмөтүнө болгон ишеним деңгээлин жогорулатат. КР Өкмөтүнүн ишинин бардык жыйынтыктары жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү көрө ала тургандай болот. Себеби өзгөрүүлөрдү биринчи кезекте дал ушул жамааттар сезишет. Ошондуктан ЖӨБ органдары менен начар байланыш жана алардын чабалдыгы калктын Өкмөткө карата нааразылыгына себепчи болот. ЖӨБ менен натыйжалуу өз ара аракеттенүү жана анын ишинин сапатын жогорулатуу калктын биринчи кезекте КР Өкмөтүнө болгон ишенимин арттырат.

Артыкчылык: социалдык-экономикалык